

Kleinschalige zonneweide Overkamp

Inrichtingsplan

Juli 2019

INHOUD

1.	Overkamp	4
2.	Relevant ruimtelijk beleid	8
3.	Landschap oeverwallen	14
4.	Kleinschalige zonneweide in landschap	20
5.	Kwaliteitsimpuls door zonneveld	26

Opdrachtgever:

Stichting IJssellandschap

Contactpersoon: Rudi Nieuwenhuizen

in samenwerking met: Escozon

Contactpersoon: Frank Middelkoop

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

Mossendamsdwarsweg 3

7472 DB Goor

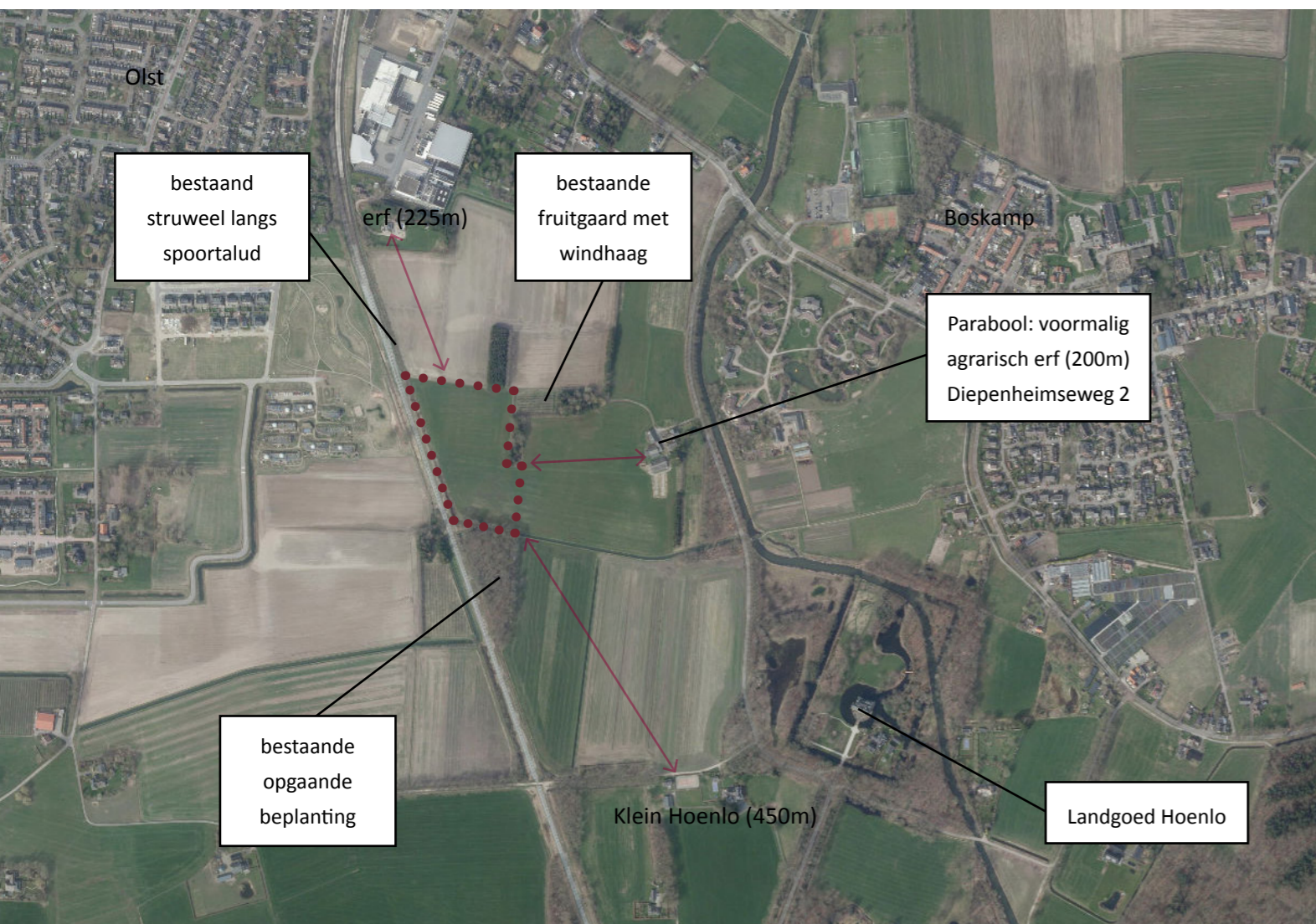
088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectnummer: 9556

Datum: 9 juli 2019

Afbeelding 1. Luchtfoto met kaders van het plangebied langs het spoor in de nabijheid van landgoed Hoenlo

Afbeelding 2. Impressie open plangebied met omliggende spoorlijn en beplanting (zuid) voor watergang

1.1 Bijdrage leveren aan energietransitie

Stichting IJssellandschap wil een bijdrage leveren aan het oplossen van de energieopgave, zover dat binnen de mogelijkheden past. IJssellandschap is voornemens om met de volgende acties aan de slag te gaan de aankomende jaren:

- Het opzetten van een fors programma op t.a.v. de beperking van energieverlies in haar panden in samenwerking met de huurders en pachters (investering in duurzaamheid van onze panden).
- IJssellandschap streeft naar een sterke beperking van energiegebruik door isolatie en uitgekiend gebruik en door de inzet van alternatieve bronnen. Om dit handen en voeten te geven voert IJssellandschap een studie uit die haar vervolg krijgt in concrete plannen en investeringen.
- In de discussie over het gebruik van grond voor alternatieve energievormen zal IJssellandschap een beperkt areaal beschikbaar stellen of daartoe areaal aankopen. De vraag naar grond voor zonnepanelen of andere vormen van grondgebonden energie productie is zeer actueel en dringend. Bovendien levert het financieel rendement op die grond een mogelijk nieuwe verdienmogelijkheid die IJssellandschap vervolgens in kunnen zetten als fonds voor verdere ontwikkeling en beheer.
- IJssellandschap stelt een concreet plan op om dit te realiseren.

1.2 Ontwikkeling kleinschalige zonneweide Overkamp

Het beleid van IJssellandschap is dat een klein gedeelte van haar totale eigendomsareaal beschikbaar wordt gesteld voor de opwekking van duurzame energie, mits dit goed kan worden ingepast in het landschap. Belangrijk is dat er voldoende grond beschikbaar blijft voor de landbouw en de natuur. IJssellandschap heeft afgewogen welke gronden binnen haar bezit in aanmerking komen voor de realisatie van zonneweides, binnen de kaders die IJssellandschap hiervoor heeft vastgesteld.

Medio 2018 heeft Stichting IJssellandschap 12 hectare landbouwgrond verworven van het voormalig erf "Steenbruggen", Diepenveenseweg 2 in het gebied Overkamp. Het grootste gedeelte van dit areaal wordt in pacht uitgegeven voor uitoefening van biologische landbouw. Voor een klein gedeelte van de gekochte grond is IJssellandschap

Afbeelding 3. Impressie open plangebied met omliggende spoorlijn, beplanting (noord) en enkele woningen

van plan om hier een kleinschalige zonneweide (2 hectare), in samenwerking met Escozon, te ontwikkelen en zelf te exploiteren. Deze gronden zijn op korte termijn beschikbaar voor realisatie van een kleinschalig zonneweide. De zonneweide is landschappelijk en natuurlijk goed in te passen. De locatie is gelegen dichtbij de dorpsrand en het plan is op deze locatie financieel uitvoerbaar.

Op deze wijze wil IJssellandschap zelf bijdragen aan duurzaamheid. De opbrengsten die gegenereerd worden uit de zonneweide, zet IJssellandschap in voor onderhoud van natuur en landschap.

1.3 Inrichtingsplan voor zonneweide

Dit document zet uitgangspunten en randvoorwaarden naast kansen voor zowel winning van energie als landschappelijke versterking uiteen. Met als doel het landschap van de oeverwallen permanent te versterken.

Afbeelding 4. Impressie plangebied met beplanting langs spoor talud (west) en ontsluiting naar erf Diepenveenseweg

Afbeelding 5. Impressie randen plangebied met watergang (zuid) en forse beplanting (oost en noord)

RELEVANT RUIMTELIJK BELEID

2.1 Overijsselse Zonneladder

Bij de ontwikkeling van zonnevelden is de Overijsselse zonneladder van toepassing. Deze ladder geeft de voorkeursvolgorde aan voor het opwekken van zonne-energie:

- Trede 1: in bestaand bebouwd gebied op daken, dan wel in bestaand bebouwd gebied op bedrijventerreinen en braakliggende gronden, dan wel in de Groene Omgeving op bestaande bouwvlakken.
- Trede 2: aanvullend in de Groene Omgeving, niet zijnde natuur.

De ontwikkeling van zonneweide Overkamp staat op trede 2, een zonneveld in de Groene Omgeving. Hiertoe heeft de provincie Overijssel in 2017 een handreiking opgesteld. Deze handreiking kent dezelfde werkwijze als het Uitvoeringsmodel uit de Omgevingsvisie.

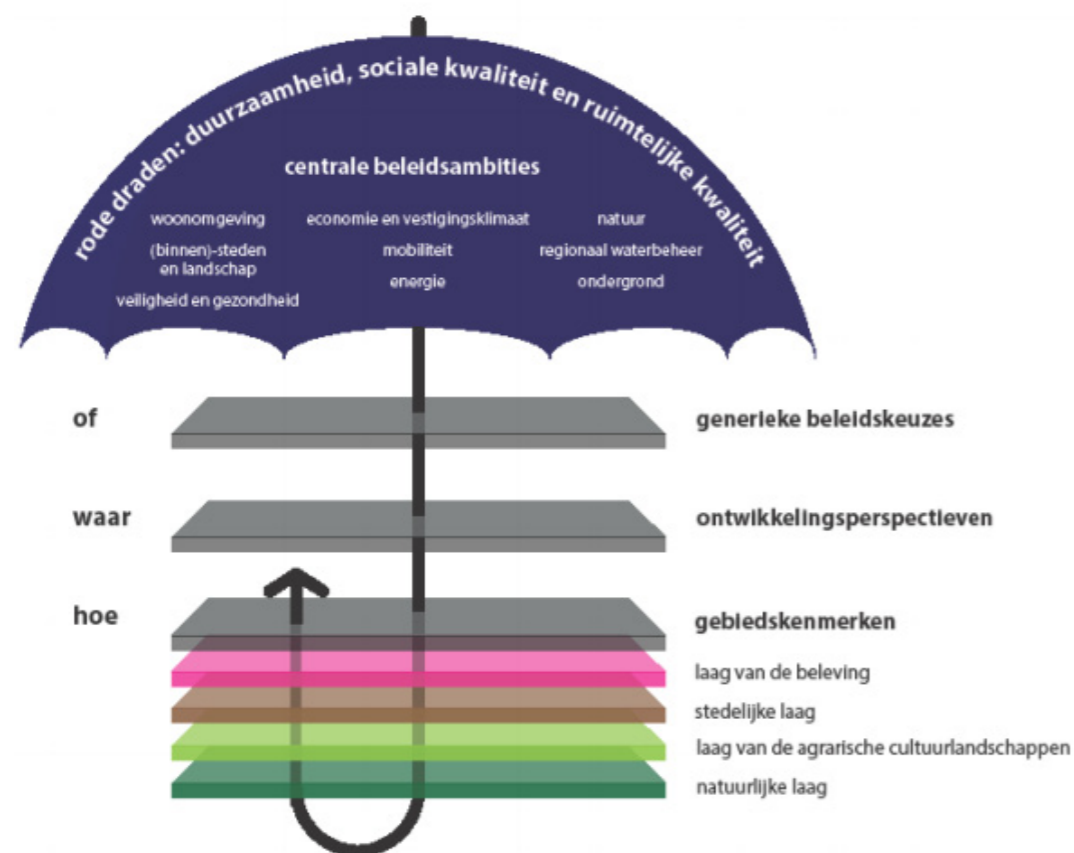
2.2 Omgevingsvisie Overijssel

De provincie Overijssel heeft in haar Omgevingsvisie en -verordening aangegeven ontwikkelingen te stimuleren die een bijdrage leveren aan de ruimtelijke kwaliteit. Deze kwaliteit zit voor de provincie in het zorgvuldig gebruikmaken van de ruimte, het behouden en waar mogelijk versterken van de kernkwaliteiten en het waarborgen van de kwaliteit van het milieu en de fysieke leefomgeving. Om de opgaven, kansen, beleidsambities en ruimtelijke kwaliteitsambities van de provincie waar te maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. Dit model is gebaseerd op drie verschillende niveaus. Aan de hand van deze drie niveaus kan worden bepaald of er een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en er behoefte aan is, waar het past in de Omgevingsvisie én hoe het uitgevoerd kan worden. De volgende niveaus komen aan de orde.

- Generieke beleidskeuzes;
- Ontwikkelingsperspectieven;
- Gebiedskenmerken.

Tijdelijkheid zonneveld op agrarische grond

De provincie ziet goede innovatieve mogelijkheden voor toepassing van zonnepanelen op agrarische bestemmingen, rekening houdend met gebiedskenmerken. In de revisie van de Omgevingsvisie (2017) wordt nadrukkelijk de kwaliteitsambitie voor een duurzame energiehuishouding uitgesproken. De provincie wil in zetten op het vergroten

Afbeelding 6. Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie Overijssel

van het aandeel energie uit o.a. zon. In 2023 moet 20% van de energie uit hernieuwbare bronnen bestaan. Omdat met zonnepanelen op daken slechts in een deel van de opgave voor zonne-energie kan worden voorzien, biedt de provincie de mogelijkheid om in de groene omgeving tijdelijke zelfstandige opstellingen van zonnepanelen te realiseren. Het gaat daarbij om opstellingen van zonnepanelen voor een periode van 25 jaar op een wijze die omkeerbaar is en waarbij de oorspronkelijke bestemming gehandhaafd blijft.

Investing in ruimtelijke kwaliteit gewenst

Gelet op de impact die (ook tijdelijke) veldopstellingen van zonnepanelen kunnen hebben op hun omgeving, zal niet alleen de maatschappelijke meerwaarde van het initiatief moeten worden aangetoond, maar moet het verlies van ecologische en/of landschappelijke waarden ook in voldoende mate worden gecompenseerd door investeringen ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit in de omgeving.

2.2.1 Generieke beleidskeuzes (of-vraag)

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit keuzes van Europa, Rijk of de provincie. Deze keuzes kunnen bepalen of een ontwikkeling mogelijk is of niet. Het uitvoeringsmodel vraagt bij een nieuwe ontwikkeling dus eerst te kijken naar het niveau van generieke beleidskeuzes. Hierbij gaat het om de 'of-vraag': is de voorziene ontwikkeling mogelijk op basis van het provinciale beleid.

Het voorgenomen plan voldoet aan de rijks-, provinciale- en gemeentelijke doelstellingen op het gebied van duurzame energie. In de Handreiking Kwaliteitsimpuls zonnevelden geeft de provincie onder andere aan dat zolang er niet aan de energiedoelen is voldaan, de óf-vraag positief beantwoord wordt: er is immers sprake van een noodzaak. Daarnaast moet het plan ook voldoen aan de normen van o.a. Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS), externe veiligheid, ligging in het grondwaterbeschermingsgebied, waterveiligheid etc. Geconstateerd wordt dat dit plan aangaande deze generieke beleidskeuzes niet op belemmeringen stuit (zie hiertoe ook de separaat bijgevoegde Ruimtelijke Onderbouwing). Hiermee wordt de 'of-vraag' met 'ja' beantwoord. Dit plan voldoet aan het generieke beleid.

2.2.2 Ontwikkelingsperspectieven

De Omgevingsvisie Overijssel kent zes verschillende ontwikkelingsperspectieven. De opgaven, kansen, beleidsambities en ruimtelijke kwaliteitsambities voor de provincie zijn geschetst in deze ontwikkelingsperspectieven. Met de ontwikkelingsperspectieven wordt de ruimtelijke ontwikkelingsvisie van de provincie vormgegeven. Het beleid stelt dat gemotiveerd moet worden dat een voorziene ontwikkeling past binnen de vastgestelde ontwikkelingsperspectieven. In de Handreiking Kwaliteitsimpuls zonnevelden geeft de provincie al aan dat de waar-vraag in veel gevallen geen belemmeringen oplevert. Zonnevelden zijn op voorhand nergens uitgesloten. Het ligt echter niet voor de hand om zonnevelden te realiseren binnen het Natuurnetwerk Nederland. Het voorliggende plangebied ligt niet in NNN-gebied.

Wonen en werken in het kleinschalig mixlandschap

Van de ruimtelijke kwaliteitsambities staat in dit ontwikkelingsperspectief de ambitie 'Voortbouwen aan de kenmerkende structuren van de agrarische cultuurlandschappen voorop'. Daarnaast gelden – net als voor alle andere ontwikkelingsperspectieven – ruimtelijke kwaliteitsambities:

- Zichtbaar en beleefbaar mooi landschap;
- Sterke ruimtelijke identiteiten als merken voor Overijssel;
- Continu en beleefbaar watersysteem.

Het ontwikkelingsperspectief 'Wonen en werken in het kleinschalige mixlandschap' richt zich op het in harmonie met elkaar ontwikkelen van de diverse functies in het buitengebied. Aan de ene kant melkveehouderij, akkerbouw en opwekking van hernieuwbare energie als belangrijke vormen van landgebruik. Aan de andere kant gebruik voor natuur, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw, maar ook die voor de andere sectoren, wil de provincie in dit ontwikkelingsperspectief nadrukkelijk verbinden met behoud en versterking van cultuurhistorische, natuurlijke en landschapselementen. Het waterbeheer richt zich op optimale condities voor de lokaal aanwezige functies, rekening houdend met de klimaatopgave en de kenmerken van het watersysteem. Schaalvergroting in de landbouw en opwekking van hernieuwbare energie krijgen ruimte, onder de voorwaarde van zorgvuldige inpassing in het kleinschalige landschap. Ruimte kan verdiend worden door te investeren in kwaliteitsvoorwaarden.

Met dit plan wordt duurzame energie opgewekt in een zonneweide. Deze (tijdelijke) functie is niet beperkend voor andere bestaande functies. De kleinschalige zonneweide wordt landschappelijk ingepast, waarbij de landschapskenmerken van het plangebied en de omgeving worden versterkt. Het watersysteem in en rond het plangebied wordt niet aangetast. Dit plan past daarmee binnen het geldende ontwikkelingsperspectief.

2.2.3 Gebiedskenmerken

In het provinciale beleid zijn voor alle gebieden gebiedskenmerken aangegeven.

In het beleid worden normerende en richtinggevende uitspraken gedaan. De gebiedskenmerken zijn opgenomen in verschillende lagen; de natuurlijke laag, de agrarische cultuurlaag, de stedelijke laag en de lust- en leisurelaag. Op basis van de kenmerken is nader bekeken welke specifieke kwaliteitsvoorwaarden en opgaven (normerend en richtinggevend) voor de voorgestane ruimtelijke ontwikkeling van toepassing zijn.

Natuurlijke laag: oeverwal

Op het plangebied van toepassing zijnde, richtinggevende uitgangspunten, zijn:

- Ontwikkelingen dragen bij aan herstel van de natuurlijke variatie;
- Op de oeverwallen dragen ontwikkelingen bij aan het verdichten van de schaal van het landschap.

Laag van het agrarisch cultuurlandschap: oeverwal

Op het plangebied van toepassing zijnde, richtinggevende uitgangspunten, bij deze laag gaan uit van het aansluiten op de structuren in de omgeving:

- Ontwikkelingen op de oeverwal dragen bij aan behoud en ontwikkeling van het gevarieerde patroon van lanen, wallen, agrarische percelen, afgewisseld met boomgaarden en bebouwing;
- Ontwikkelingen in het hoevenlandschap dragen bij aan behoud en accentuering van de dragende structuren en aan de samenhangende karakteristieke verschillen tussen de landschapselementen.

Stedelijke laag

In de stedelijke laag is de koppeling van de sociale en fysieke dynamiek van de stedelijke functies aan het verbindende netwerk van wegen, paden, spoorwegen en kanalen een belangrijk ordenend principe. Efficiëntie en nabijheid zijn belangrijke vestigingsoverwegingen. Daarbij wordt kwaliteit, eigenheid en onderscheidend vermogen van de regio steeds belangrijker. Het plangebied is gekenmerkt als 'Verspreide bebouwing'. Als ontwikkelingen plaats vinden in de verspreide bebouwing, dienen de ontwikkelingen van nieuwe erven bij te dragen aan behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit overeenkomstig de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving. Aangezien in het plangebied geen nieuw erf wordt gerealiseerd, gelden hier geen relevante, specifieke normerende of richtinggevende uitgangspunten. Ook de typering 'informele trage netwerk' is van toepassing. Ook gelden hier geen relevante, specifieke normerende of richtinggevende uitgangspunten.

Laag van de beleving

De laag van de beleving betreft de dimensie van het welbehagen, het plezier, de trots en de beleving. Deze laag is het domein van de beleving, betekenis en identiteit. De laag van de beleving heeft geen rechtstreekse doorwerking op het voorliggende plan.

2.1.4 Conclusie provinciaal beleid

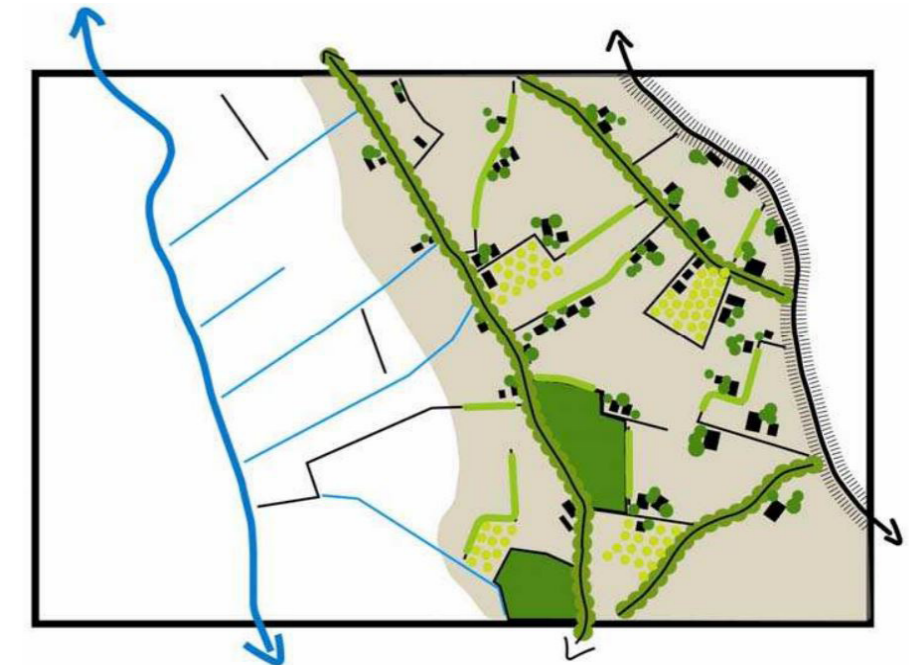
Voor de kleinschalige zonneweide Overkamp kan er een meerwaarde worden bereikt door aan te sluiten bij de karakteristieken van het oeverwallenlandschap. Daarbij dient de ontwikkeling van een kleinschalig zonneweide een maatschappelijk provinciaal doel, namelijk de opwekking van duurzame energie. Door de zonneweide landschappelijk in te passen worden de ruimtelijke én visuele impact voor de omgeving beperkt. Op deze wijze gaat de ontwikkeling van de zonneweide Overkamp gepaard met een investering in ruimtelijke kwaliteit en wordt een bijdrage geleverd aan de energiedoelstellingen.

2.3 Gemeentelijk beleid (LOP)

In het Landschapsontwikkelingsplan wordt een nadere detaillering gegeven op de uitgangspunten vanuit het provinciaal landschapsbeleid als richting voor toekomstige ontwikkelingen. Het plangebied ligt in het oeverwallenlandschap. De visie vanuit het LOP op het plangebied is als volgt: De oeverwallen worden van oudsher gekenmerkt door een kleinschalige opbouw die bestaat uit bebouwingskernen, enken, boomgaarden, erven met erfbeplanting en kavelgrensbeplantingen. Veel boomgaarden zijn geroid

en kavelgrensbeplanting is verdwenen waardoor het landschap een andere uitstraling heeft gekregen.

Het landschapsbeleid is gericht op het versterken van de ruimtelijke structuur en de eigen identiteit van de oeverwallen. Het gewenste landschapsbeeld bestaat uit een ruimtelijk verdicht 'mozaïek' met een relatief kleinschalige opbouw. Hierdoor zal het verschil in karakter tussen de meer

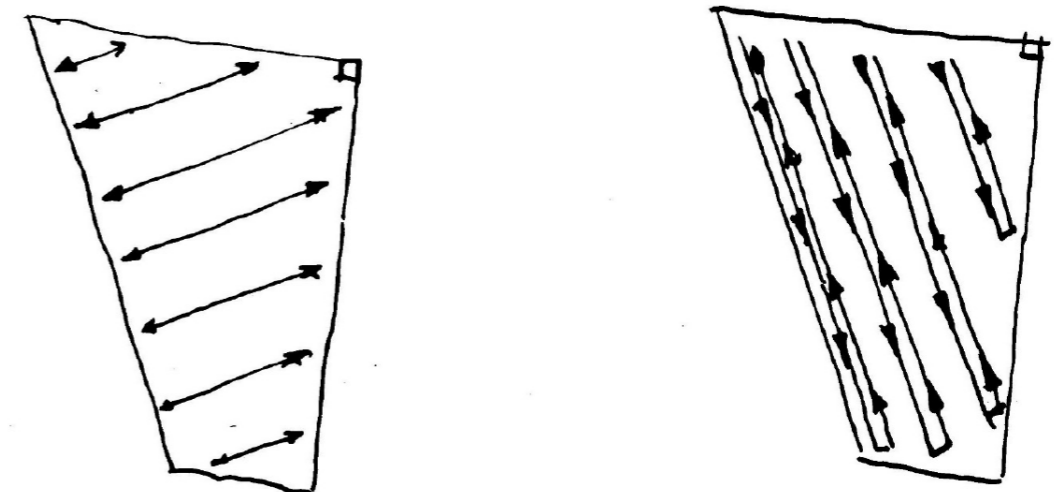

Afbeelding 7. Visie op het oeverwallenlandschap (LOP)

verdichte oeverwallen en de open komgronden en uiterwaarden vergroot worden. In onderstaande afbeelding is een gewenst toekomstbeeld geschetst van het landschap van de oeverwallen en het kommenlandschap.

2.4 Aandachtspunten rondom spoorwegen

Het is van belang dat de zonneweide niet binnen de 11 meter vanaf het hart van het spoor komt te liggen. Een ander aandachtspunt is de schittering van de zonnepanelen voor de treinmachinist. De huidige zonnepanelen hebben allemaal een antireflectie coating en bij een hoek van 10-15°, en de landschappelijke inpassing, is hinderlijke schittering voor de machinist niet aan de orde. Voor de solarkabels is het van belang deze haaks op het spoor aan te leggen (afbeelding links) zodat er geen probleem is voor een mogelijke beïnvloeding van de systemen van en bij het spoor. Als de solarkabels toch parallel gelegd moeten worden, dan een heengaande kabel en direct daarna een teruggaande kabel en daarmee nul (afbeelding rechts). Kabels mogen niet gebundeld worden waarbij de stroom allemaal dezelfde kant op gaat.

Afbeelding 8. Aandachtspunten (ProRail) bij leggen van solarkabels op de locatie langs het spoor

LANDSCHAP OEVERWALLEN

3.1 Natuurlijke ondergrond voor ontwikkeling

Het plangebied ligt in een landschap dat onder invloed van de rivieren en natuurlijke processen eeuwenlang is gevormd. Binnen het plangebied geldt het landschapstype 'rivieroeverwal'. Het betreft relatief hoger gelegen langgerekte ruggen in het landschap, aangrenzend aan lagere delen, de riviervlaktes (met ten dele verspoelde dekzanden).

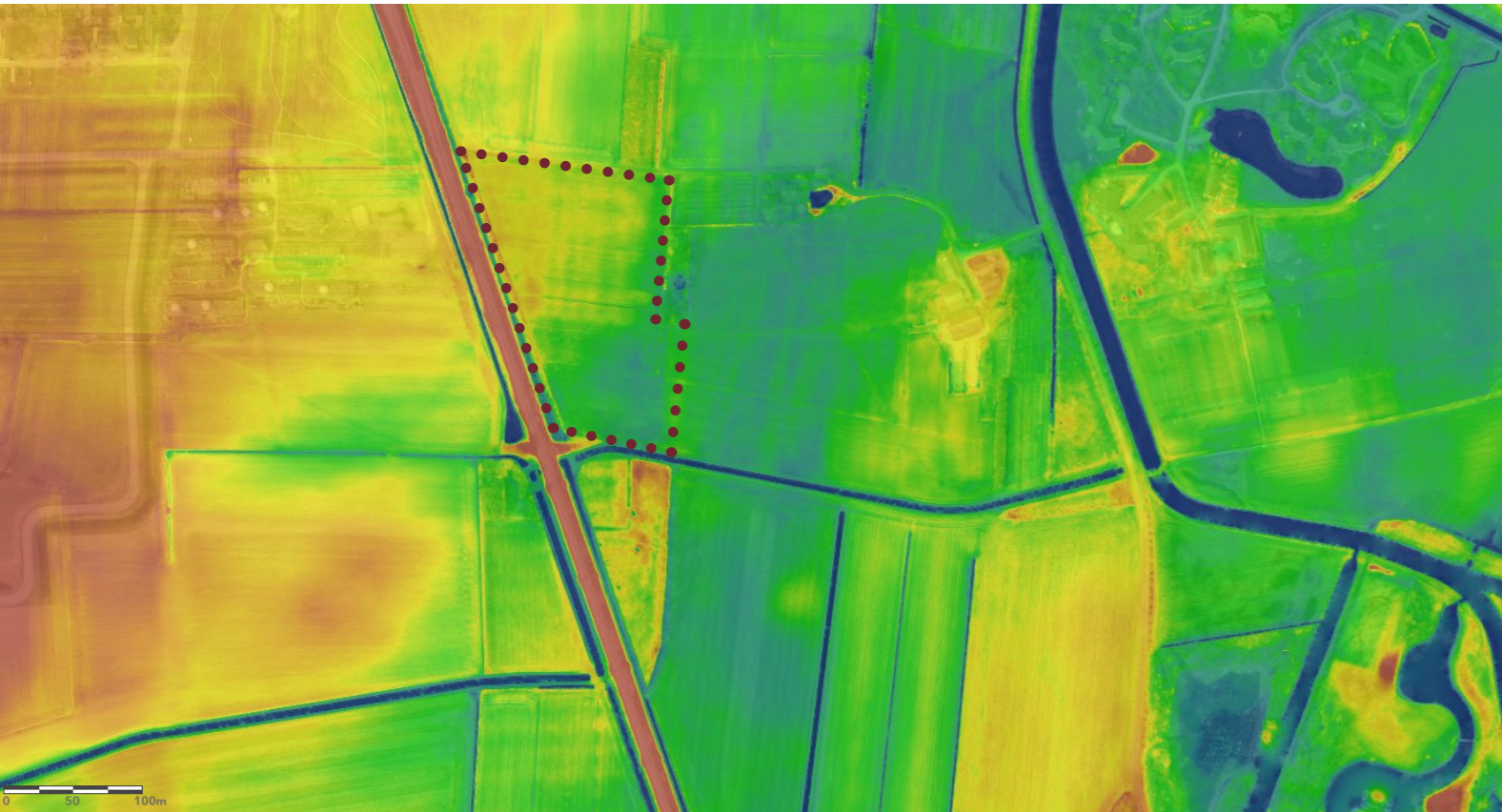
De bodem en waterhuishouding zijn bepalend voor welke beplanting zich ter plekke van het plangebied van nature zou ontwikkelen: de 'potentieel natuurlijke vegetatie'. Ter plekke bestaat de bodem uit Kalkhoudende Poldervaaggrond (Rn66A zavel en lichte klei, profielverloop 3, of 3 en 4, of 4). De grondwatertrap is VI. De potentieel natuurlijke vegetatie die hierbij hoort is die van het Essen-Iepenbos (PNV21). Bomen die hier van nature voorkomen zijn es en gladde iep. Struweel en struikvormers zijn: Aalbes, egelantier, Gelderse roos, hazelaar, hondsroos, kardinaalsmuts, kers, rode kornoelje, sleedoorn, Spaanse aak, wegedoorn, zomereik.

De hoogtekartaart geeft daarnaast een nauwkeuriger beeld van het reliëf van de omgeving. Het terrein kent een licht reliëf wat ook in de afgelopen eeuwen sturend is geweest voor het landgebruik. Het aanwezige hoogteverschil is ongeveer 50 centimeter. Het spoortalud, waar vanaf het plangebied voornamelijk wordt beleefd, ligt circa 1,5 meter hoger dan het maaiveld.

3.2 Landschap gevormd door agrarische activiteiten

Zoals tevens blijkt uit de provinciale Omgevingsvisie en het gemeentelijke LOP is het landschap rond het plangebied door eeuwen van agrarische activiteiten gevormd. Dit is tevens te zien op de historische kaarten. Wat hierbij opvalt is dat de karakteristieke perceelsrandbeplanting en houtwallen in de afgelopen decennia verdwenen zijn (zie de historische kaarten). Tevens hebben bovenlokale infrastructuur en schaalvergroting in de landbouw ertoe geleid dat oorspronkelijke perceelsvormen zijn veranderd of onherkenbaar zijn geworden.

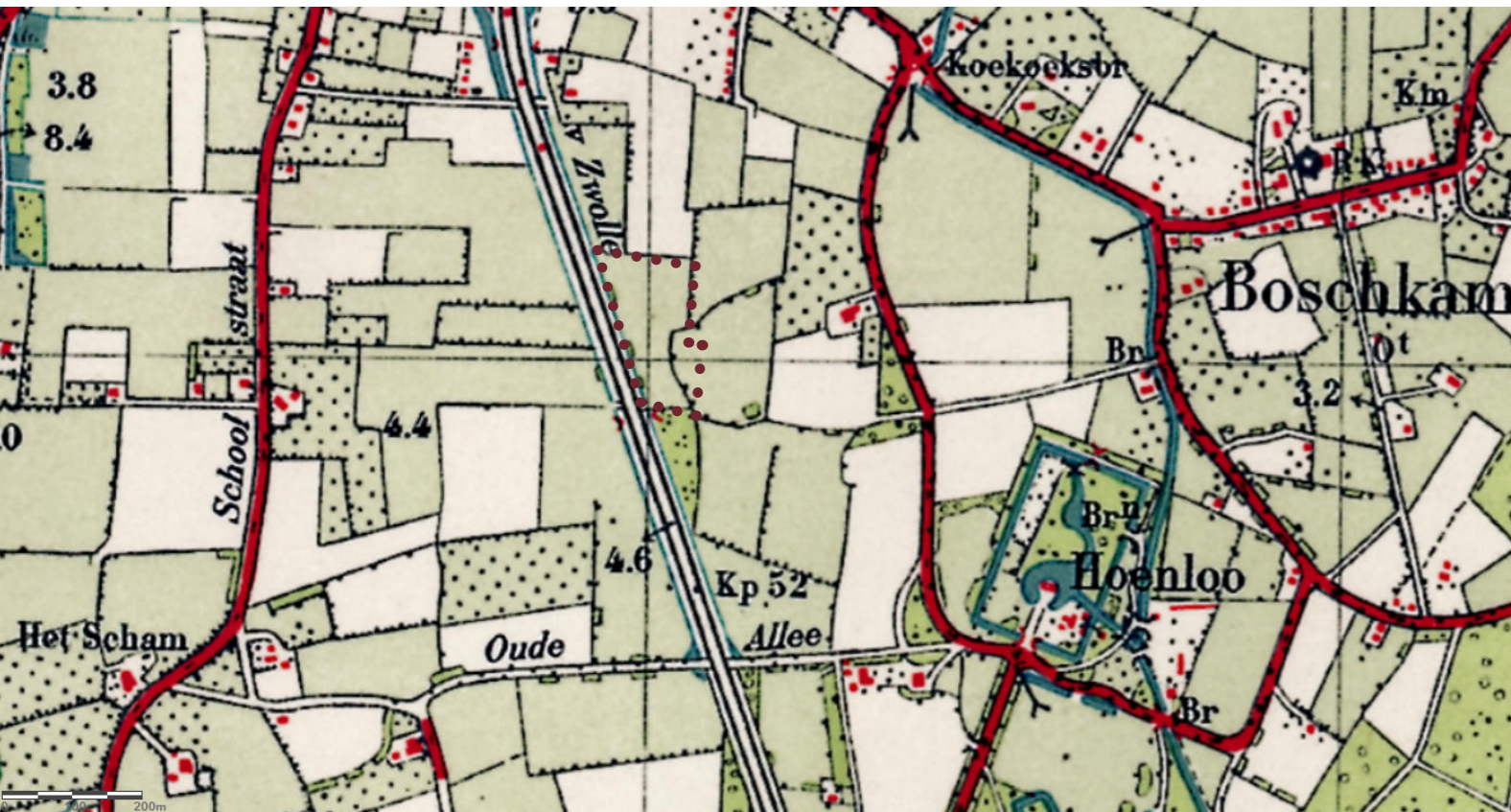
Daarnaast heeft de aanwezigheid van landgoed Hoenlo er tevens voor gezorgd dat er (monumentale) en forse ingrepen zijn gedaan in het nabije landschap, dat heeft geresulteerd in een stelsel van groen, water en infrastructuur rond de bebouwing. In hoofdzaak waardevol met in detail kansen voor landschapsversterking.

Afbeelding 9. Hoogtekartaart: microreliëf zichtbaar in het plangebied en doorkruising van percelen met spoortalud

Afbeelding 10. Kaart 1900: kleinschalig landschap en beplanting op de perceelsranden met toponiem 'Overkamp'.

Afbeelding 11. Kaart 1950 met verdwijnen van landschapelementen en komst van fruitgaarden

Afbeelding 12. Huidige situatie met grootschalige woningbouw, infrastructuur en minder herkenbare oeverwallen

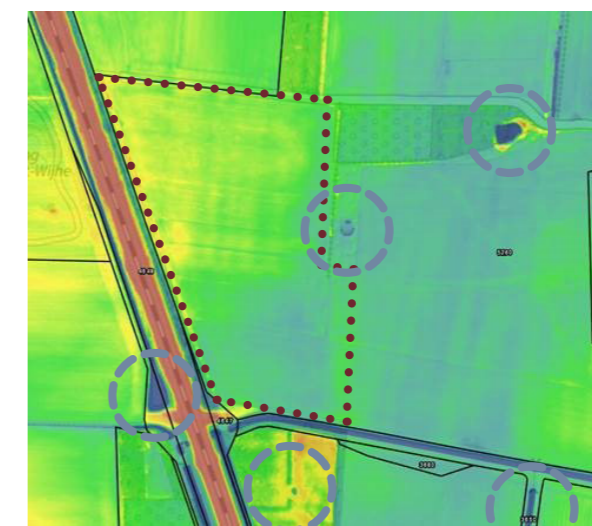
3.3 Beleving

Het plangebied is in de huidige situatie vanuit de trein te beleven en ook vanuit enkele erven op ruime afstand te zien. Deze erven liggen op meer dan 200 meter van het plangebied. De bestaande landschappelijke beplanting en het spoortalud neemt het zicht op het plangebied, voornamelijk aan de oost- en westzijde, helemaal weg.

3.4 Aandachtspunten flora en fauna

Uit ervaring met eerdere plannen en op basis van de Toetsing Wet natuurbescherming in het plangebied (welke separaat is bijgevoegd) volgen enkele uitgangspunten voor de inrichting en het beheer:

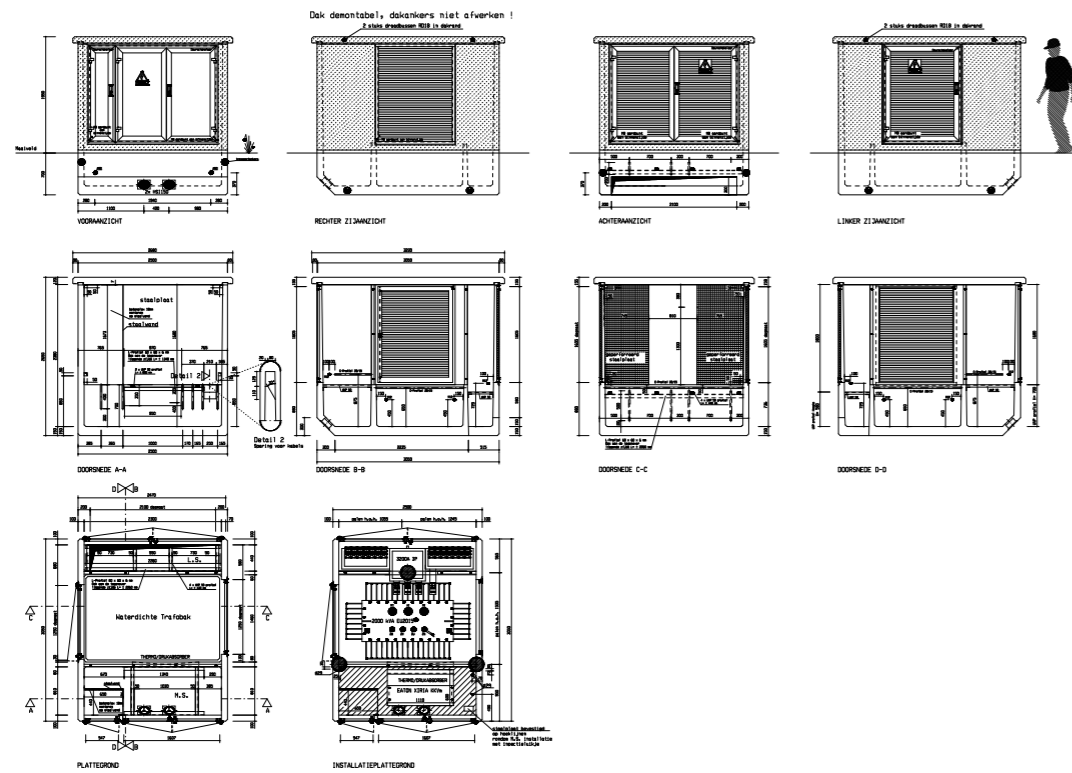
- In de omgeving zijn in het verleden meerdere poelen gegraven als voortplantingsbiotoop voor de kamsalamander. De salamander is daarnaast gebaat bij opgaande beplantingsstructuren als landbiotoop. Dit is verder te versterken door passief beheer en aanleg van takkenrillen.
- Dubbelgebruik met bijvoorbeeld begrazing of extensief kruidenrijk grasland / weide (nectar) draagt positief bij aan de beleving van het perceel.
- Bij de keuze van plantsoorten moet uit meerdere soorten worden gekozen. In geval van ziekte wordt daarmee voorkomen dat ineens de gehele landschappelijke inpassing vervalt.
- Er moet gekozen worden voor een mix van streekeigen soorten in een 'los' struweel (struiken en enkele boomvormers). Hierdoor krijgen de randen een landschappelijk, natuurlijk karakter en komen de planten tot bloei en vruchtzetting wat een meerwaarde geeft voor de natuurlijke rijkdom van het gebied.
- Mogelijk dubbelgebruik van begrazing van het plangebied geeft een meerwaarde aan de beleving en kan mogelijk goed bijdragen aan het extensieve beheer van het terrein. Voor flora en fauna is maaibeheer interessanter. De opgedane ervaringen kunnen worden gedeeld met derden en daarmee bijdragen aan de bredere discussie hierover. Vrijwilligers kunnen monitoren in nauwe samenwerking met IJssellandschap op het vlak van natuurbeheer.

Afbeelding 13. Mogelijk voortplantingsbiotoop kamsalamander om zonneveld

Afbeelding 14. Referentie omvormers onder de zonnepanelen toepassen

Afbeelding 15. Technische tekening nieuwe compactstation

3.5 Aandachtspunten voor realisatie

Aanvullend op de basisinspanning dient er geïnvesteerd te worden in aanvullende ruimtelijke kwaliteit. Bijvoorbeeld door het ontnemen van het zicht vanuit de omgeving op de zonneweide. Hierbij gaat het vooral ook over de kwaliteit die op termijn wordt gegenereerd. Het ontwerp moet landschappelijk robuust zijn en bijdragen aan een mozaïek, passend bij het landschap, dat na verwijdering van de panelen op zichzelf een waardevolle aanvulling blijft.

Deze ontwikkeling maakt op die manier onderdeel uit van het vervullen van de ambitie vanuit Stichting IJssellandschap en het gemeentelijke LOP en blijft een prettige plek om in te wonen en naar te kijken.

Naast de zonnepanelen hebben de overige bouwwerken (zoals het compactstation) impact op de ruimtelijke kwaliteit van het terrein (ondanks dat ze relatief klein zijn).

Onderstaande uitgangspunten zijn hierbij van belang:

- Het compactstation moet worden gesitueerd aan de binnenzijde van de landschappelijke inpassing zodat deze vanuit de omgeving zo min mogelijk in het zicht staan;
- Ten behoeve van onderhoud door de netbeheerder dient het compactstation eenvoudig toegankelijk te zijn. Het compactstation dient vanaf de openbare weg bereikbaar te zijn en wordt daarom buiten het hekwerk geplaatst.
- De route naar de zonneweide dient voor de brandweer in geval van calamiteiten voldoende draagkracht te beschikken en minimaal 4,5 meter breed zijn.
- Begin als eerste, gelijk met het aanleggen van het hek, met aanplant van de landschappelijke inpassing, aangezien deze tijd nodig heeft om te groeien. Ook neemt deze het zicht op het plangebied weg ten tijde van realisatie.
- Plaats de panelen op één hoogte (ten opzichte van het maaiveld). Dus voorkom hoogteverschillen op kleine afstand. Dit zorgt voor een rustig en eenvoudig beeld van het panelenveld waardoor het minder in het oog springt.

KLEINSCHALIGE ZONNEWEIDE IN LANDSCHAP

Het inrichtingsplan voor Zonneweide Overkamp bestaat uit verschillende onderdelen. De informatie uit voorgaande hoofdstukken heeft ten grondslag gelegen aan het inrichtingsplan. Hierna wordt dit per onderwerp toegelicht aan de hand van drie schaalniveaus, die aansluiten bij de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden.

4.1 Schaal van het landschap

De schaal en maat van het plangebied is de laatste decennia groter en opener geworden. Met name door het verdwijnen van kavelgrensbeplanting. In het LOP wordt de ambitie uitgesproken het verschil tussen de verschillende landschapstypen te versterken. Hier betekent dit het verdichten van het landschap zodat de zonneweide beter binnen het mozaïek van de oeverwallen wordt ingepast. Dit biedt tevens ecologische meerwaarde voor flora en fauna in de sterk door agrarische activiteiten gedomineerde omgeving.

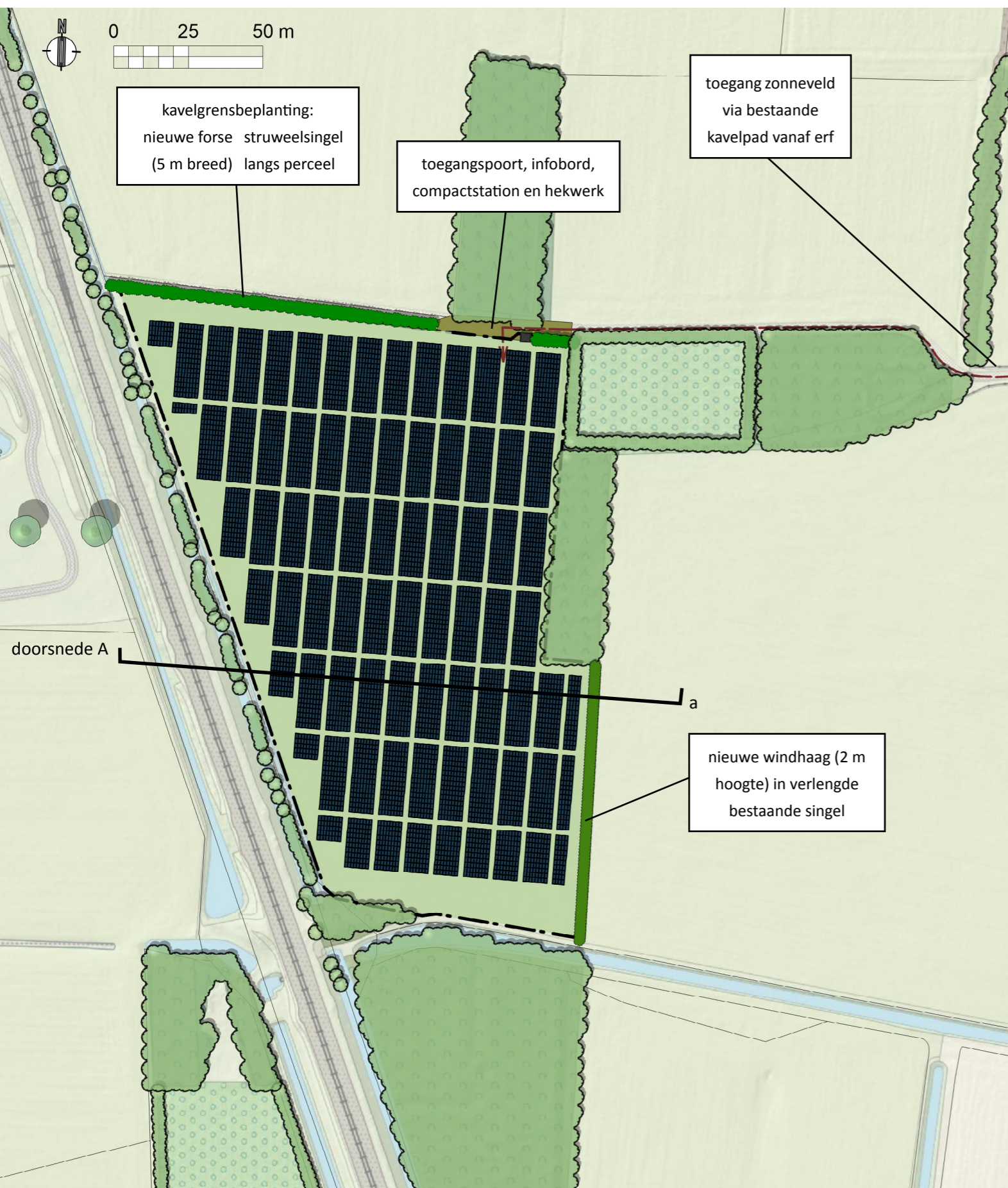
Bestaande singel noord- en oostzijde

Aan de noord- en oostzijde liggen twee bestaande struweelsingels. Langs de oostgrens wordt, buiten het plangebied en buiten dit plan, de gedeeltelijk aanwezige beplanting versterkt door middel van beheer een diverser (loof)sortiment te realiseren. Het gesnoeid en gerooid hout dient op takkenrillen opgebracht te worden ten behoeve van de kamsalamander en overige flora en fauna.

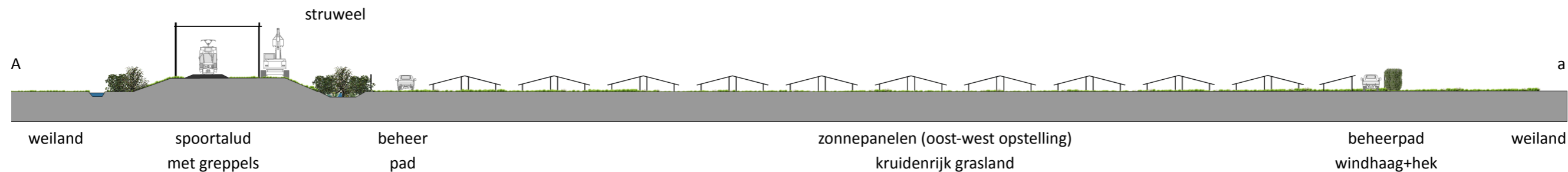
Nieuwe struweelsingel noordzijde

Zoals in het van toepassing zijnde provinciale en gemeentelijke beleid staat, dienen de verschillen in het landschap leesbaar te blijven en waar mogelijk te worden versterkt. Eén manier om dit te doen is door te kiezen voor beplanting die past bij de bodem en waterhuishouding. Een bijkomend voordeel is dat deze beplanting vitaler zal zijn en beter groeit.

Op de schaal van het landschap betreft een nieuwe struweelsingel (5 meter breed). Een grote en stevige ingreep waarmee tevens de schaal van het landschap wordt verkleind en gehoor wordt gegeven aan de ambitie vanuit het LOP. Door te kiezen voor een divers sortiment van snel groeiende soorten en langzamer groeiende soorten, wordt snel en blijvend resultaat behaald. Het kan tevens dienst doen als landbiotoop voor de kamsalamander. Plantsoorten bestaan uit een selectie van de gebiedseigen inheemse

Afbeelding 16. Inrichtingsplan met landschappelijke inpassing van de zonnepanelen binnen bestaande groenelementen

Afbeelding 17. Doorsnede plangebied van west naar oost met spoortalud, zonneveld en nieuwe windhaag

Afbeelding 18. Referentie gebiedseigen forse struweelsingel van gemengd struweel en zoomvegetatie

Afbeelding 19. Vrijhouden beheerpad waterschap (5 meter) aan zuidzijde langs bestaande watergang

soorten met ecologische meerwaarde (elke soort 15%): Aalbes, egelantier, Gelderse roos, hazelaar, rode kornoelje, sleedoorn, Spaanse aak, wegendoorn.

De plantafstand tussen de struiken is 1,5 meter. Door de verschillende plantsoorten in groepen van 3 tot 5 stuks aan te planten wordt voorkomen dat één soort gaat domineren en blijft het geheel gesloten bij het gefaseerde beheer. Ten noorden van dit element wordt door beheer een mantel- en zoomvegetatie met heesters en kruiden gerealiseerd met ecologische meerwaarde.

4.2 Schaal van de directe omgeving

Afstand tot de omgeving

In dit inrichtingsplan is zoveel mogelijk rekening gehouden met het zicht van omwonenden op de zonneweide. Met de situering van de poort in het hek, waar met name tijdens de bouw enige verkeersbewegingen zullen zijn, zal de overlast minimaal zijn want het bestaande erf wat de toegang vormt staat momenteel leeg. Toekomstige ontwikkeling van het erf met een zorgfunctie zal nauwelijks overlast veroorzaken voor beide initiatieven.

Langs de zuidgrens van het plangebied loopt een watergang met beheerpad die behouden en toegankelijk blijft voor het waterschap. In de toekomst kan hier mogelijk aansluiting worden gezocht bij initiatieven uit de omgeving om ommetjes te realiseren.

Windhaag oostrand

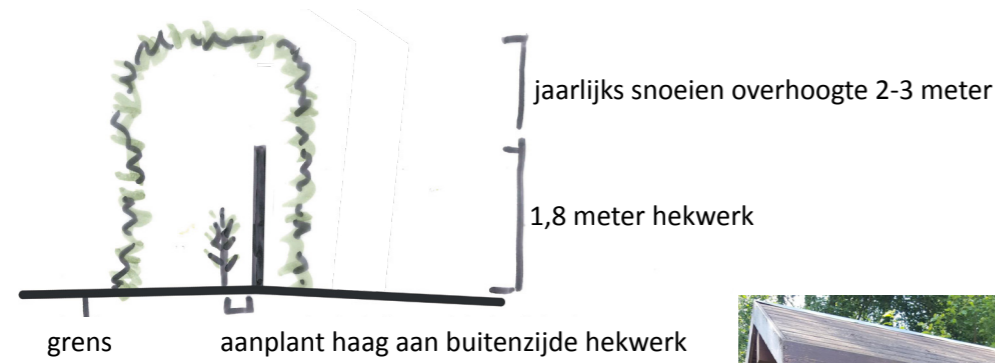
Daarnaast wordt er een windhaag (2-3 meter hoogte) geplaatst van zwarte elzen om de zonneweide landschappelijk in te passen op een gebiedseigen manier. Langs deze groenstructuur kan de kamsalamander eenvoudiger tevens migreren naar de poelen in het omliggende landschap.

De haag wordt aan de buitenzijde van het hekwerk geplaatst. Zodra het eindbeeld is bereikt, wordt de haag 1 keer per jaar gesnoeid tot een hoogte van tenminste 2 meter. De haag worden op een landschappelijke manier beheerd. De plantafstand tussen de elzen is 0,5 meter.

4.3 Schaal van de zonneweide

Hekwerk

Rondom het perceel komt een hekwerk (schapengaas met houten palen) van 1,8 meter hoogte wat aansluit bij het landelijke karakter. Deze wordt aan de binnenkant van de haag en in het struweel geplaatst op enkele decimeters van de grond (zodat kleine

Afbeelding 20. Principe van aanplant windhaag die hekwerk overgroeit

Afbeelding 23. Referentie windhaag met ecologische meerwaarde

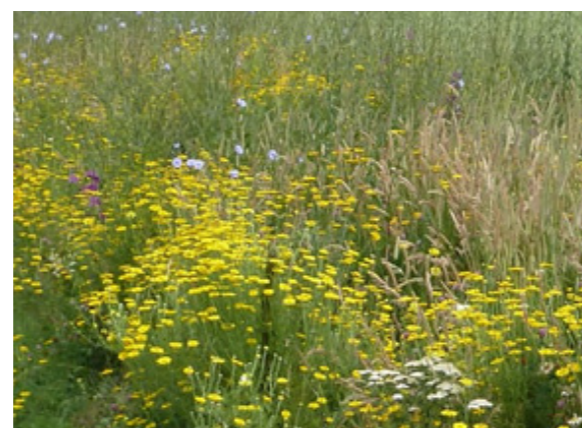
Afbeelding 25. Informatiebord

Afbeelding 24. Bestaande landschapselementen passen zonneveld in (d.m.v. beheer naaldhout eruit)

Afbeelding 22. Hek van gaas en houten palen

Afbeelding 21. Kruidrijk grasland binnen de hekken

zoogdieren en eventueel reeën het hek kunnen passeren).

Panelen, hoogte en oriëntatie

Om het perceel zo efficiënt mogelijk te benutten is door de initiatiefnemer gekozen voor een oost-west opstelling onder een hellingshoek van 15°. Tussen de rijen panelen wordt 2 meter ruimte gehouden voor beheer en daglichttoetreding ten behoeve van de bodemgesteldheid. De zonnepanelen zijn voornamelijk vanuit de trein te zien en het is van belang dat de panelen langs het spoor zijn uitgelijnd op afstand van de perceelsgrens om een helder beeld te bewerkstelligen. De constructie wordt maximaal 1,8 meter hoog en begint op 0,77 meter boven maaiveld zodat beheer met schapen mogelijk is.

Transformator en compactstation

Er wordt met omvormers gewerkt. Een omvormer combineert de stroomopbrengst van zonnepanelen en zet deze om naar wisselstroom. Ze worden op metalen rekken onder de zonnepanelen gemonteerd en vallen daardoor nagenoeg niet op. De kleur is wit / lichtgrijs. Overige bouwwerken zijn ook gesitueerd aan de binnenzijde van de landschappelijke inpassing. Ten behoeve van onderhoud door de netbeheerder dient het compactstation eenvoudig toegankelijk te zijn. Het compactstation is vanaf de openbare weg bereikbaar. Het klantstation komt langs de Diepenveenseweg te staan.

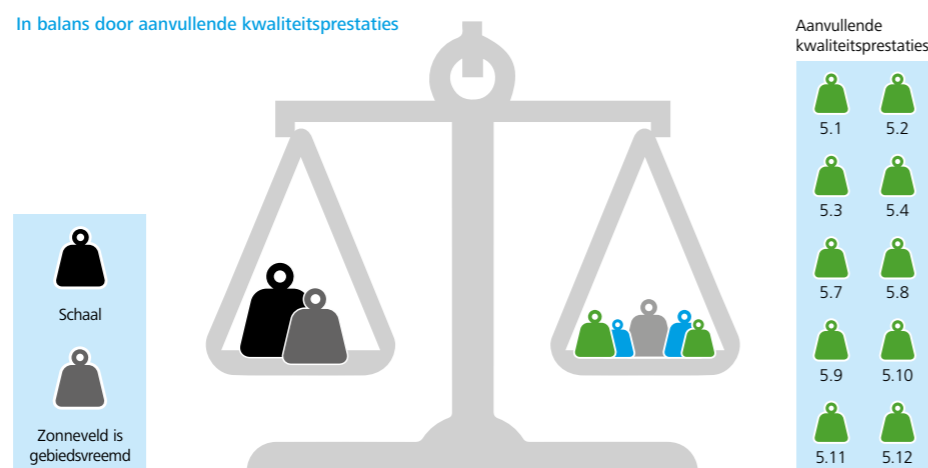
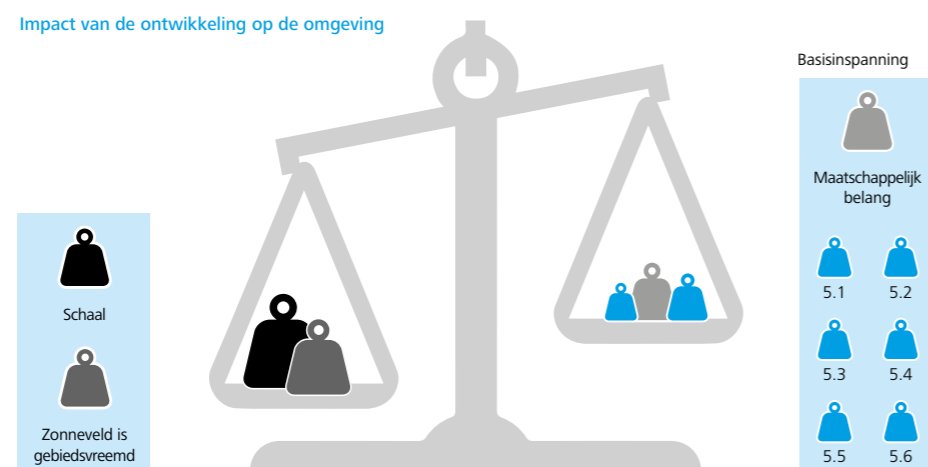
Kruidrijk grasland en beheerpad

Door bemesting te stoppen en kruidrijk grasland (tussen de hekken) in te zaaien zal het gras onder de zonneweide meer ecologische meerwaarde krijgen. Binnen het hekwerk liggen tevens enkele beheerpaden waar ook kruidrijk grasland komt. De stroken worden ingezaaid met een kruidrijkmengsel (Mengsel voor ruderaal gronden 'B1' van de Cruydhoeck of vergelijkbaar). Doordat wordt gestopt met reguliere bemesting is een kruidrijke begroeiing kansrijker. Het beheer van de ondergrond is bepalend voor het resultaat en de meerwaarde voor de biodiversiteit. Enigszins afhankelijk van de voedselrijkdom, is het op termijn voldoende om 1 á 2 keer per jaar te maaien. In het begin zal twee keer per jaar maaien en afvoeren van het maaisel nodig zijn. Door laat in de winter te maaien (februari) blijft er bedekking en voedsel staan voor fauna. Omdat het nu nog niet duidelijk is hoe de vegetatie zich zal ontwikkelen onder de panelen moet het beheer regelmatig worden bijgesteld om daarmee vegetatiegroei en het bodemleven te stimuleren. Eventueel kan een natuurlijke vorm van bemesting (schapen) hieraan kan bijdragen.

Interactie met de omgeving

Bij de ingang van het terrein komt een informatiebord. Langs het beheerpad aan de noordkant komt een plek waar vandaan zicht is op de zonneweide. Dit zodat het onderdeel blijft uitmaken van de beleving van het gebied.

KWALITEITSIMPULS DOOR ZONNEVELD

Afbeelding 26. Visuele weergave van de balans uit de Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden

In aanvulling op de Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving is er door de provincie Overijssel 'De Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden' opgesteld. Dit helpt initiatiefnemers en gemeenten om samen met omwonenden en andere belanghebbenden een goede balans te bepalen tussen de ruimte voor ontwikkeling en de mate van aanvullende kwaliteitsprestaties, specifiek voor zonnevelden. De methodiek van deze handreiking is gebruikt voor de toelichting van het ontwerp. Dit betreft de opdeling in drie schaalniveaus, op elk schaalniveau spelen andere thema's. Deze worden hierna beknopt samengevat:

- Het omringende landschap;
- De directe omgeving;
- Het zonneveld zelf.

5.1 Goede ruimtelijke inpassing

Het omringende landschap

Voor de inpassing van de beoogde zonneweide, is gebruik gemaakt van de Catalogus Gebiedskenmerken en de gemeentelijke beleidsplannen. De uitgangspunten uit het LOP zijn meegenomen in de landschappelijke inpassing. Er is getracht de gebiedskenmerken zo veel mogelijk te respecteren en beplantingselementen en soorten te gebruiken die passen bij de ondergrond.

De directe omgeving

Het compleet aan het zicht onttrekken van de zonneweide staat niet gelijk aan een goede inpassing. Met gebiedseigen elementen wordt de zonneweide juist zo goed mogelijk in de ruimtelijke structuur gevoegd (basisinspanning). Naast een windhaag, wordt ruimte gereserveerd voor een houtsingel van struweel om het plangebied en kruidenrijk grasland in het plangebied. Deze combinatie is van grotere toegevoegde waarde voor de biodiversiteit dan één en dezelfde inpassing.

De zonneweide zelf

De landschappelijke inpassing wordt aan de buitenkant rondom de zonneweide en (om) het hekwerk geplaatst. Door een faunapasseerbaar hek kunnen kleine zoogdieren onverhinderd op het terrein komen, waardoor de impact op ecologie wordt verminderd en op onderdelen zelfs verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Er ontstaat rust

op de zonneweide zelf door het extensiever landgebruik en door meer ruimte voor biodiversiteit in de randen.

5.2 Aanvullende kwaliteitsprestaties

Naast de basisinspanning kan er sprake zijn van aanvullende kwaliteitsprestaties. De mate hiervan is afhankelijk van de impact op landschappelijke en ecologische waarden. Gezien de huidige situatie van het plangebied is de impact minimaal. Nu is het een weiland. Straks wordt er op diverse plekken meer ruimte geboden aan flora en fauna, en in de vorm van beschutting, voedsel en nestgelegenheid aan insecten, kleine zoogdieren en vogels. Een gebied waar mogelijk de kamsalamder voorkomt (struweel) wordt ongemoeid gelaten met de ontwikkeling van de zonneweide.

De grootste meerwaarde is dat de revenuen van de zonneweide worden ingezet voor landschapsbehoud in een veel groter gebied door de stichting zonder winstoogmerk.

Colofon

Dit rapport is een uitgave van Eelerwoude.
Eelerwoude heeft vestigingen in Goor, Diever, Culemborg en Wassenaar.

© Eelerwoude 2019, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude,
Mossendamsdwarsweg 3, 7470DB Goor.

www.eelerwoude.nl